

Význam Rádlova pojetí pravdy

Jircháře, E<kumenický> s<eminář>

25. 10. 67

Mým cílem nebude dnes nějaká systematická analýza Rádlova promyšlení otázky pravdy, dokumentovaná mnoha citacemi a snažící se přesně postihnout všechny detaily jeho myšlenkového pokusu v tomto směru. Taková analýza byla provedena již několikrát, dokonce již před poslední válkou (J. B. Kozákem, a zvláště Janem Patočkou); sám jsem se věci také již několikrát zabýval a něco z toho bylo i otištěno nebo alespoň v různých podobách předneseno. Chtěl bych dnes spíše vydat počet, resp. ozřejmit důvody, proč se domnívám, že tu nejde jen snad o to, že mi je Rádl filosofem milým a blízkým, ale že jeho myšlení má eminentní význam pro dnešní českou filosofii, a zejména pro její budoucnost. Jde mi na prvním místě tedy o *význam* Rádlova myšlení, zejména jeho promyšlení otázek pravdy.¹

Význam Rádlovy filosofie pro dnešní filosofické myšlení u nás.

Světový stav – musíme se stát duchovními a myšlenkovými současníky nejpronikavějších světových myslitelů.

Filosofii nelze jako celek vzít a prostě přenést, „přeložit“ a vydat třeba kompletně nějakého myslitele – a myslet, že vše (podstatné) je hotovo.

To, k čemu dospěli jinde jiní, musíme provést tak, abychom neztratili domácí kontext a kontinuitu.

Rádl je mimořádná postava právě v tomto ohledu; jeho filosofie je reflexí určité významné duchovní a politicky praktické linie naší národní historie (již od reformace, ale zejména Havlíček – Masaryk –).

Rádlova filosofie má po mém soudu neobyčejně pevný a nosný myslitelský, „metafyzický“ charakter, ale nebyla provedena do konce, a zvláště nebyla dovedena na tu precizní pojmovou atd. úroveň, bez níž je dnešní seriózní filosofie nemyslitelná.

V Rádlovi je tedy nač navázat a je co precizovat – na úrovni myšlenkového, pojmového aparátu, dnes nezbytného a samozřejmého, ale jím a přes něho je možno navazovat na dlouhou a podstatnou domácí linii.

Na tomto základě je potom možná konfrontace s největšími mysliteli století; ze zkušenosti mohu říci, že Rádlova myšlenková škola je vynikající průpravou k takovým konfrontacím.

Součková zmínka o Kupkovi (pokus o srovnání Rádla s Jaspersem); přihlédněme k některým formulacím (2 okruhy – 2 citáty).

Proti filosofii bytí – důraz na praxi.

---

¹ Jedná se o přípravné poznámky k článku Víra a filosofie, in: Křesťanská revue, 35, 1968, č. 6, str. 126–132 (srv. také pozdější vydání: Víra a filosofie, in: L. Hejdánek, Filosofie a víra. Nepředmětlost v myšlení a ve skutečnosti II, Praha 1992, str. 57–66). – Pozn. red.

Obrat, „*metanoia*“ filosofie (Čsl. národ, *KR*).² Minulost a budoucnost; umístění „pravé skutečnosti“.

Souvislost pravé skutečnosti a praxe: to pravé = co má být. Praxe = realizace toho, co má být. Ergo: má být právě praxe.

Svobodný výklad – pokus:

Vlastní výklad: pravda není shoda; není to vůbec věc, ale to, co umožňuje naše jednání a myšlení. Ne však to, co předchází, ale výzva z budoucnosti! (Změna: nejprve „už předem“.) (*Vývoj. theorie* 548.)³

Pravda a potřeba „synergie“; co má být. Dějiny a dějinná podmíněnost; přesahování jako zdroj dějin. Poměr k minulosti.

Víra jako nakloněnost k činu; čin je primární, poznání pravdy je jen služebníkem.

Pravda jako „pravá skutečnost“.

---

² J. B. Souček, *Theologie a filosofie*, Praha 1944 (srv. také pozdější vydání: *Theologie a filosofie*, in: *týž, Slovo - člověk - svět*, vyd. L. Brož, Praha 1982, str. 96–120). – Pozn. red.

³ E. Rádl, *Filosofie a theologie*, in: *Křesťanská revue*, 1, 1927–1928, č. 1, str. 2–7. – Pozn. red.